МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Боброва Т.А.
студентка,
Криворізький факультет
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: **Олюха В.Г.**
доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник,
Інститут економіко-правових досліджень
Національної академії наук України

ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ НОРМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ЗОВНІВШНЬОЕКОНОМІЧНОМУ ДОГОВОРІ

Договірні умови в юриспруденції є одними з основних форм регулювання відносин між учасниками зовнішньоекономічної діяльності. Для правової регламентації зовнішньоекономічних договорів важливе значення мають положення міжнародних конвенцій, національного та зарубіжного законодавства.

Дослідження, присвячені зовнішньоекономічним договорам мають неабияку *актуальність*, зважаючи на вагоме значення зовнішньоекономічного договору (контракту) й ті проблемні моменти, які виникають у зв'язку з реалізацією правових норм, що регулюють відносини у цій сфері.

Проблеми, що виникають при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності досліджувались такими вченими як: А. П. Беляєва, Д. В. Задихайло, В. І. Кисіль, В. С. Мілаш, В. Б. Саксонов, О. П. Подцерковний та ін.

Визначення застосовного права має пріоритетне значення в здійсненні торговельно-економічних зв'язків між їхніми учасниками, комерційні підприємства яких перебувають у різних державах.

Правила регулювання зовнішньоекономічних контрактів встановлюються Віденською конвенцією про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, Цивільним, Господарським кодексами України, Законами України «Про міжнародне приватне право», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та ін.

Очевидно, що спільним у багатьох міжнародних конвенціях та актах національного законодавства є закріплення принципу автономії волі сторін, що означає їхню свободу підпорядкувати договір обраному ними правопорядку.

Принцип автономії волі сторін у національному законодавстві визначений Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2], відповідно до якого суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності при складанні тексту зовнішньоекономічного договору (контракту) мають право використовувати відомі міжнародні звичаї, рекомендації, правила міжнародних органів та організацій, якщо це не заборонено прямо та у виключній формі законами України (ст. 6). Тобто, сторони самі визначають право якої країни їм застосовувати у договорі. Якщо ж сторонами це питання не вирішене, то їхні права та обов'язки визначаються юрисдикційними органами. Основний критерієм при визначенні застосовуваного права є місцезнаходження сторони, яка повинна здійснити виконання, що має вирішальне значення для змісту договору, тобто здійснити певну господарську операцію (виконати роботу, здійснити послугу тощо).

Проте є й виключення з цього правила, так у ч. 2 ст. 44 Закону України «Про міжнародне приватне право» встановлено колізійні прив'язки для тих видів договорів, для яких визначення права держави, з яким договір найбільш тісно пов'язаний, здійснюється не на основі «виконання, яке має вирішальне значення для змісту договору» [3]. Таким чином норми Закону України «Про міжнародне приватне право» мають важливе практичне значення в регулюванні колізійних відносин у галузі договірного права.

Слід також мати на увазі, що колізійні норми, які визначають право, що застосовується до договору за відсутності згоди сторін про вибір права, містяться і в інших актах національного законодавства (наприклад, у ст. 14 КТМ України).

Важливе значення при застосуванні норм правового регулювання мають норми міжнародного характеру. Так, при вирішенні питань застосовного права використовують Віденську конвенцію [1]. ЇЇ положення усувають значні розбіжності у національних законодавствах, що регулюють міжнародну купівлю-продаж товарів.

Проте, дана конвенція носить диспозитивний характер і як слушно зазначає О. П. Подцерковний Віденська конвенція 1980 р., превалює перед іншими актами цивільного та господарського законодавства України. Йдетья про те, що згідно з Законом України «Про міжнародні договори України» міжнародні договори мають пріоритетний характер по відношенню до законів України, у тому числі стосовно положень ЦК та ГК України про поставку та купівлю–продаж у міжнародних комерційних відносинах. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору. В якості прикладу можна звернути на пріоритет підходу Конвенції ООН 1980 р. у питанні тлумачення договору [6, с. 168].

Сторони можуть у договорі також відступити від будь-якого положення Конвенції чи змінити його дію. І це повинно бути вказано в контракті. Якщо в контракті купівлі-продажу таких відступів не передбачено, до нього мають застосовуватись норми конвенції.

Як приклад також можна навести рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України у справі № 79 від 25 грудня 2012 року) [4]. Так, на думку позивача, при вирішенні спору підлягає застосуванню типовий контракт GAFTA № 78 у частині, що не вступає у протиріччя з умовами контракту, а субсидіарно до положень контракту та типового контракту GAFTA № 78 підлягає застосуванню англійське право. Відповідач навпаки стверджував, що оскільки контракт укладений в Україні і не по формі контракту GAFTA № 78, положення останнього, які регулюються англійським правом та ґрунтуються на ньому, можуть мати лише «дорадчий» характер при застосуванні норм

матеріального права України, оскільки в контракті є посилання на положення GAFTA №78 тільки тією мірою, якою вони не суперечать контракту.

Розглянувши позиції сторін щодо цього питання, Арбітражний суд дійшов висновку, що для заповнення прогалин, не врегульованих контрактом та умовами і правилами, які містяться у формі стандартного контракту GAFTA № 78 і які не вступають у протиріччя з умовами контракту, має застосовуватися матеріальне право України. Також були застосовані відповідні положення Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (Відень, 1980 р.), оскільки обидві сторони на них посилалися.

Враховуючи вищевикладене можно зробити висновок, що при визначенні змісту договору права та обов'язки сторін визначаються правом країни, обраної сторонами при його укладенні або в результаті подальшого погодження. Якщо ж сторони це питання не погодили, то їхні права та обов'язки визначаються юрисдикційними органами, які в свою чергу керуються положеннями як міжнародних актів, так і національного законодавства. Тому, для осіб, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю важливо акцентувати увагу на погодження з контрагентом вибору права, яке буде застосовуватися судом, та правил процедури судового урегулювання при укладенні зовнішньоекономічних контрактів, задля уникнення непорозумінь зі своїми контрагентами, а також економії коштів та часу на судові вирішення спорів.

Список використаних джерел:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року.

2. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.

3. Закон України «Про міжнародне приватне право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2709-15.

4. Рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України у справі № 79 від 25 грудня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-79.pdf.

5. Саксонов В.Б. Правові особливості зовнішньоекономічних договорів (контрактів) України // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 2012. – № 2. – С. 253-55.

6. Подцерковний О.П. Співвідношення диспозитивних та імперативних норм у міжнародному комерційному праві з урахуванням Віденської конвенції 1980 р. // Материалы III Международных арбитражных чтений памяти академика Побирченко И.Г. «Применимое право в международном коммерческом арбитраже. Практика применения Венской конвенции о договорах международной купли-продажи товаров». Сборник докладов. МКАС и МАК при ТПП Украины. – 2016. – С. 167-177.

Жовмір А.І., Барчук Д.І.
студенти,
Науковий керівник: **Бабенко А.Ю.**
старший викладач,
Навчально-науковий інститут права
Університету державної фіскальної служби України

УНІФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА НА ПРИКЛАДІ ЄС

Досліджуючи уніфікацію термінів та понять в європейському та міжнародному праві можна прийти до висновку, що створення єдиної європейської юридичної термінології є проблемою, яка стоїть на першому місці у питаннях формулювання єдиних юридичних понять. Це твердження ґрунтується на наступних фактах. На сьогодні в ЄС існує 23 офіційних мови. Не зважаючи на тенденцію надання переваги, жодна з цих 23 мов не може вважатися такою, яка б могла претендувати на статус юридичної європейської мови. Є чимало прикладів, коли для позначення одних і тих же понять в офіційних мовах Євросоюзу використовуються різні терміни. Отже, формування єдиної європейської юридичної мови залишається відкритим питанням.

На практиці дану проблему можна вирішити ввівши латинську мову, яка стане спільною юридичною мову для всіх юристів світу.